

## חורף - לקט סיפורים / בחרה והקלידה: אביגיל דובני

### הכפתור הירוק / סיפור חורף, תרגמה ועבדה: ורד שטמפר בחרה והקלידה: אביגיל דובני

היו היה פעם איש זקן אשר חי לו בבקתה בפאתי היער. הזקן חי לבדו ודאג לסדר וניקיון הבקתה והחצר.

יום אחד, בראשית החורף, ראה שגינתו מלאה עלים: "עלי לגרוף את העלים" אמר לעצמו. הוא לבש את מעילו, חבש את כובעו, נעל את מגפיו ויצא לחצר.

תחילה גרף את העלים מן המדשאה. אחר-כך טאטא את השביל. כאשר לפתע שמע קול צלצול מתכתי. הוא התכופף, פשפש בין העלים ומצא כפתור קטן וירוק. הוא הרים את הכפתור ותהה מהיכן הוא צץ. אחר החליק את הכפתור לכיסו ואמר: "אתפור את הכפתור לחולצתי בדיוק היכן שחסר לי כפתור".

הזקן השיב את כלי העבודה למחסן ולאחר שאכל את ארוחתו, לקח את סל התפירה שלו ואת החולצה, תפר בחוזקה את הכפתור ואמר: "זהו-זה! כעת הרוח לא תנשוב ותקרר לי את הצוואר, כעת לא יהיה לי קר". הוא הניח את החולצה על הכיסא שליד מיטתו והלך לישון.

בחצות הלילה, נעור הזקן משנתו לקולות חבטה רמים. הוא קם מן המיטה ופתח את החלון. בחוץ היה חושך כל-כך, שהוא לא יכול היה לראות דבר, אך הוא שמע קול כעוס אומר: "השב לי את כפתורי". הזקן סגר בשקט את החלון וחזר לישון.

כעבור שני לילות שוב נעור הזקן משנתו. אך הפעם לא הייתה זו חבטה כי אם דפיקה בדלת. הוא קם ממיטתו, ירד במדרגות, ניגש ופתח את הדלת. שם עמד אישון קטון לבוש כולו מכף רגל ועד ראש בבגד ירוק. הזקן הבחין שבמעיל הירוק חסר הכפתור העליון. האישון דחף לעברו שק וקרא: "הא-לך! כעת, השב לי את כפתורי!"

הזקן פתח את השק וראה שהוא מלא בפטריות שאינן ראויות למאכל. הוא אמר בעדינות: "אלו אינן טובות בשבילי. שמור לך את הפטריות ואני אשמור את הכפתור". הוא סגר בשקט את הדלת וחזר לישון. שבוע חלף.

הזקן כיבס את בגדיו וביניהם את החולצה עם הכפתור הירוק. כאשר תלה את הכביסה על החבל, חש במישהו העומד מאחוריו. כאשר הידק את האטב האחרון, שמע לפתע קול חרישי: "בבקשה, השב לי את כפתורי". הזקן הסתובב ואמר: "בשמחה אשיב לך את כפתורך. חכה נא רק רגע ואלך להביא את מספריי". במהרה שב עם מספריו, גזיר-גזור, גזר את הכפתור, הושיט אותו לאישון הירוק ואמר: "תודה לך, בלעדי הרוח מקררת לי את הצוואר, אך לבטח אוכל למצוא כפתור אחר". האישון הירוק שב אל היער שמח וטוב לב והזקן שב בשמחה לבקתתו.

כמה לילות חלפו עברו. והנה לילה אחד נעור הזקן משנתו ומצא את חדרו מוצף באור בהיר, כאילו היה זה אור יום. הוא קם מן המיטה והביט דרך החלון, הלבנה במילואה זרחה בשמים ועל המדשאה ראה כתם אור זוהר. בשקט סגר את החלון וחזר לישון.

עם בוקר כאשר יצא לחצר, ראה על המדשאה, היכן שבלילה זהר כתם האור, פטריות. פטריות טובות למאכל. הוא קטף שלוש פטריות גדולות לארוחה. נעמד ואמר: "תודה לך אישון ירוק, תודה על הפטריות". האישון הירוק הסתתר מאחורי שיח וחיך.

מאז, בכל שנה בחורף מוצא הזקן פטריות מאכל במדשאה. ובכל שנה הוא קוטף שלוש פטריות, נעמד וקרא: "תודה לך אישון ירוק, תודה על הפטריות". והאישון הירוק תמיד מסתתר מאחורי שיח, מחייך ושב אל היער.

## שינגביס / סיפור אינדיאני לחורף, תרגמה ועבדה: ורד שטמפר

בחרה והקלידה: אביגיל דובני

במחסה שלו אשר על שפת אגם הרון חי לו ברווז חום וקטן ושמו שינגביס. כאשר רוח הצפון העז נשב מארץ השלג המנצנץ, היו לברווז החום והקטן שינגביס ארבע בולי עץ גדולים להסקה. אמיץ ועליז היה שינגביס. לא חשוב באיזו עוצמה שאג רוח הצפון, הוא דשדש על פני הקרח ומצא לעצמו אוכל לאכול. הוא תלש את העשבים הקפואים שצמחו על שפת האגם הקטן שלו, צלל דרך החורים שנוצרו, תפס לעצמו דגים לארוחת הערב, ושב למחסה שלו עם הדגים. אצל האש הבוערת הוא בישל את הדגים לארוחה והיה לו חם ונעים.

לבסוף רוח הצפון שרק ושאג וו ... וו ... מי מעז להתמודד עם הצ'יף הגדול – רוח הצפון? כולם פוחדים ממנו. רק הברווז החום שינגביס מתייחס לצ'יף הגדול - רוח הצפון כאילו היה רוח סתיו קלילה.

אז שלח רוח הצפון משבים קרים ומקפואים והעיף מטחי שלג, כך ששום ציפור או חיה לא העזו להציץ מהמחבוא שלהם למעט שינגביס. שינגביס המשיך בעיסוקיו כרגיל על-אף מזג האויר. הוא תפס דגים יום יום, בישל ארוחה כל ערב והתחמם על יד האש.

"אה" זעם הצ'יף הגדול - רוח הצפון: "לברווז הקטן והחום שינגביס לא איכפת אם קרח או אם שלג, רוח הצפון יקפא את החורים שלו כך שלא יוכל לדוג, הציף הגדול ינצח אותו!". וכך הקפיא רוח הצפון את החורים אשר בהם צלל ודג הברווז הקטן והחום. וערם שלג על פני האגם שלו.

אך כאשר שינגביס גילה שהחורים שלו סגורים והוא אינו יכול לצלול אל תוך המים. הוא לא בכה והתלונן, הוא פשוט הלך לו בשמחה עד שמצא אגם אחר שלא היה מכוסה בשלג, שלף את הצמחים מגדת האגם והכין לעצמו חורים חדשים דרכם יכול היה לצלול ולדוג.

"תיכף ברווז חום ידע מי כאן הצ'יף" רעם רוח הצפון בכעס. ובמשך ימים על ימים הוא נשב בעקבות הברווז החום הקטן והקפיא את כל החורים וכיסה את כל האגמים בקרח.

אך שינגביס המשיך, ללא מורא, לעשות כל מה שעשה עד כה. תמיד הצליח למצוא כמה דגים לפני שהחורים קפאו ותמיד חזר לביתו שמח וטוב לב גורר אחריו דג או שניים.

הו ... הו ... זעם רוח הצפון: "הציף הגדול יגיע אל המחסה של הברווז הקטן  
שינגביס. הציף הגדול ינשוב על דלתו, ישב לצד ביתו וינשוב רוח קרחונית עד  
שהוא יקפא!"

בדיוק ברגע הזה אכל הברווז שינגביס את ארוחת הערב שלו וישב בנעימים על יד  
האש החמימה שלו, מפשר את הקור מפלומתו ונוצותיו.

בזהירות, כך ששינגביס לא ישמע אותו, עצר רוח הצפון את נשימתו ובשקט בשקט  
החל זוחל אל תוך המחסה שלו. אך שינגביס חש את הקור העז שנכנס דרך חרכי  
הדלת: "אני יודע מי כאן" חשב בליבו והחל לשיר:

קה-ניי קה-ניי -- בי-יו בי-יו  
בון-אין בון-אין -- אוק-אי אוק-אי  
קה-או-הי, קה-או-יה

רוח הצפון רוח הצפון, נורא ואיום  
אתה ידידי, בכל עת בכל יום.  
רוח הצפון - מקפיא ומצמית  
לי תהייה חבר ועמית.  
נשוב בזעם ובעוז אך אותי לא תקפיא  
ממך לא אפחד וכך אהייה חופשי.

רוח הצפון רתח מזעם אך הוא שמר על שקט ורק לחשש: "הציף הגדול יקפיא  
אותו" והוא זחל מתחת לדלת, התגנב אל מאחורי שינגביס והתיישב על יד האש.  
שינגביס ידע שהוא שם, אך התעלם ממנו והמשיך לשיר בקול:  
קה-ניי קה-ניי -- בי-יו בי-יו ...

"הציף הגדול יישאר עד שתקפא" לחשש רוח הצפון והוא נשף את הנשיפה הכי  
קרחונית ומקפיאה שלו.

אך באותו רגע גחן שינגביס לפנים והפיח חיים באש. מטח של גיצים התעופף  
מעלה ובול העץ זהר באדמומיות זהובה.  
אז החלו שערות הקרח של רוח הצפון לטפוף, פניו הקפואות החלו לנטוף ודמעות  
זלגו במורד לחייו. הנשיפה העצומה שלו החלה נחלשת ונחלשת.

שינגביס המשיך לחמם את כפות רגליו בחומה של האש ולשיר:  
רוח הצפון, רוח הצפון - מקפיא ומצמית  
לי תהייה חבר ועמית ...

לבסוף רוח הצפון פרץ ביבבה: "הציף הגדול נמס" הוא קרא. הוא פרץ במרוצה  
החוצה והשליך עצמו על השלג. "שינגביס, ברווז חום קטן ומוזר" מלמל לעצמו  
חלושות. "רוח הצפון - הציף הגדול - אינו יכול להרעיב אותו, אינו יכול להקפיא  
אותו, אינו יכול להפחיד אותו." "אוף - רוח הצפון יניח לו לנפשו. רוחו של רוח  
הצפון איתו." / (רוחו של רוח הצפון מלווה ושומרת עליו).

עץ האור / אגדה אפריקאית לחורף, תרגמה ועבדה: ורד שטמפר  
בחרה והקלידה: אביגיל דובני

היו היה פעם, מתי זה היה, מתי זה לא היה, בארץ רחוקה, רחוקה, צמח לו עץ.  
ולעץ שורשים עמוקים עמוקים, עד לב האדמה מגיעים כה עמוקים הם.  
ולעץ ענפים ארוכים ארוכים נוגעים בשחקים.  
ולעץ פירות מתוקים מתוקים, פירות מופלאים, פירות של אור.  
נתן העץ מפרותיו לכל חפץ עד שכל העולם נתמלא באור  
ובני האדם היו רוקדים סביב העץ ושרים:  
"אי-שם כה רחוק, כה קרוב  
צומח עץ האור הטוב".

אך יום אחד, ירד חושך על פני האדמה והדרך אל עץ האור אבדה.  
חיפשו האנשים במעלה ההר, חיפשו בגאיות, חיפשו במרחקים ובמרחקי -  
מרחקים, חיפשו קרוב, אך לא נמצא עץ האור הטוב.

התאספו האנשים יחדיו לטכס עצה, איך את עץ האור שוב נמצא?  
ובעודם יושבים יחדיו סביב מדורה, רועדים מקור ואין מוצא. שרקה סביבם הרוח  
לחששה ואמרה:

- את שמו של העץ אמרו בלחישה שלוש פעמים! והוא ישוב ויצמח כמו  
בימים הקדומים.
- אך מי את שם העץ ידע? שאלו האנשים. הוסיפה הרוח לנשוב וללחוש:
- מעבר לנהר בחשכת יער עבות ישנו קוסם, ליבו אש להבות. ואת סוד עץ  
האור רק הוא ידע.
- ומי יצא לדרך? מי ימצא את השם? קראו האנשים.

"אני" אמר **ארנב קטן** שהופיע מתוך גומה באדמה. "אני את עץ האור אמצא".  
רץ הארנב, דילג וקפץ, צלח הנהר, אל היער חדר, והנה באפלת היער עומד הקוסם  
ליבו אש להבות, פניו קורנות.  
חרש חרש קרב אליו הארנב ואמר: "בברכה אבוא אליך"  
השיב הקוסם: "בברכה תתקבל בקשתך" - הסכת ושמע:  
לחש הקוסם את השם הסודי:  
**מי - לה - בו**

קפץ הארנב בשמחה, רץ ודילג, דילג ורץ, חצה את היער, צלח הנהר.  
הארנב הזריז באבן נתקל, התגלגל ונפל, נפל והתגלגל. אל האסיפה חזר אך את  
השם, מרוב מהירות לא זכר.

ובכן, מי יצא שוב לדרך, מי את השם ימצא?  
מבין העצים נשמעה שאגה אדירה, לחפש את השם יצא האריה במהרה.  
כחץ שלוח ורב עוצמה האריה את הנהר צלח, אל אפלת היער נכנס, שם ניצב  
הקוסם ליבו אש להבות, פניו קורנות.

"בברכה אבוא אליך" אמר האריה.  
"בברכה תתקבל בקשתך" השיב הקוסם. ואת השם המקודש, לאריה לחש:  
מי - לה - בו

אך האריה מן הדהרה עייף מאוד. רצה קצת לנוח ונרדם.  
וכשקם - אל האסיפה מיהר, אך את השם אינו זוכר.

מי ימצא את השם? מי לדרך שוב יצא?  
מעלה מעלה בשמים, נשמע משק כנפיים. הנשר עף בגבהים, את השם ודאי יביא -  
עף הנשר, עף ועף ולמרגלות הקוסם נחת. "בברכה אבוא אליך".  
"בברכה תתקבל, בקשתך לי ידועה", הקשב היטב, הקשב ושמע:  
מי - לה - בו

עף הנשר חזרה, עכבר קטן מהגבהים ראה, ומייד לצייד יצא.  
פתע ראה מעגל אנשים, לשם הנכסף כולם מחכים. אך אויה השם שוב נשכח, ברח.

מי ימצא את השם? מי את השם ימצא?  
ומתוך הדממה, קול קטן נשמע: "אני אלך"  
הביטו האנשים סביב, מנין בא הקול, והנה ראו צב. צחקו, השתקו. אולי הצב,  
הצב האיטי, את השם יביא.  
צעד, צעד, הולך הצב, אינו ממהר, אינו עוצר, אינו מקפץ, אינו נרדם. צעד צעד, כל  
הדרך לשם.

"בברכה אבוא אליך" - אמר הצב לקוסם הרם.  
"בברכה תתקבל בקשתך" - השיב הקוסם. אתן לך ניצוץ קטן של אש. שמור עליו  
לבל יכבה, הוא את שם העץ נושא. אז לחש הקוסם את שם העץ:  
מי - לה - בו

אט, אט, לאסיפה הצב שב, פוסע אט ושר:  
"עץ האור, עץ האור  
את שמך בליבי אנצור".

כאשר הגיע לאסיפה הניח את ניצוץ האש בלב המעגל. ובלחישה אמרו האנשים  
כולם:

מי - לה - בו

מי - לה - בו

והעולם התמלא באור, אור רב, אור זהב, ממלא לב כל אדם, מאיר לעולם.

## הרועה ושמיכת הנוצות / סיפור חורף, מקור לא ידוע (לבוגרים)

בחרה והקלידה: אביגיל דובני

לפני שנים רבות, שמרו רועים זקנים בלילות החורף הקרים על העדרים. הם רקעו ברגליהם ואמרו: "רגלינו קפואות, רגלינו קפואות".  
הם היכו על ברכיהם ואמרו: "ברכינו נוקשות, בירכינו נוקשות"  
הם שפשו כף אל כף ואמרו: "ידינו קרות, ידינו קרות".  
הם רקדו סביב למדורת העצים שהבעירו, ושרו:  
"או, או, קר לנו כל כך, מה נעשה, מה נעשה?"

היה שם גם רועה צעיר שהביט ברועים הזקנים, הרועדים מקור ואמר:  
"כשאהיה זקן לא יהיה לי קר, תהיה לי שמיכת נוצות".

ואז החל הרועה הצעיר לאסוף נוצות. כאן נוצה ושם נוצה, כאן קצת פוך ושם קצת פוך. וכשגדל מעט, היה לו שק קטן מלא נוצות ופוך. הוא המשיך לאסוף - כאן נוצה ושם נוצה, כאן קצת פוך ושם קצת פוך. וכשגדל עוד קצת, היה לו שק גדול יותר מלא נוצות ופוך. הוא המשיך לאסוף - כאן נוצה ושם נוצה, כאן קצת פוך ושם קצת פוך, וכשהיה זקן היה לו שק גדול מאד מלא, מלא נוצות ופוך שהספיקו לשמיכה עבה ורכה.

כל חייו אסף הרועה את הנוצות, ועכשיו, בלילה קר וחשוך, לילה אפל ושקט, הוא הוביל את כבשיו למערה בין הסלעים ואמר לעצמו: "עכשיו אני זקן אך לא יהיה לי קר, יש לי שמיכת נוצות".

כשהתקרב למערה ראה אור זורח מן המערה, וחשב בליבו ברוגזה: "זהו בודאי שודד שהתיישב במערה שלי.

אז קרא הרועה: "לך מכאן!, סור מכאן רשע, זו המערה שלי ולא שלך!"

הוא קרא וצעק אבל שום שודד לא יצא מהמערה. הוא התקרב בזהירות לפתח המערה וראה להפתעתו אישה ענייה עם תינוק שזה עתה נולד ואין לה שמיכה ולא מיטה לשכב בה. מיד לקח הרועה הזקן את כל הנוצות והפוך שאסף, ריפד מיטה נוחה לאם ולתינוק וכיסה אותם בעדינות.

אז, נפקחו עיניו של הרועה הזקן והוא ראה כי המערה מלאה מלאכים ואור. אז אמרה אם התינוק: "בכל שנה, עם בוא החורף ירדו לאדמה נוצות לבנות מן השמים, לזכר המעשה הטוב שעשית, ויקשטו את פני האדמה בשמיכת שלג לבנה ורכה".

(שיר)

פתיתי שלג פתיתים רכים

כסו את פני האדמה

חממו את הזרעים הישנים

ואת ליבות הילדים הישנים.

הרועה ושמיכת הנוצות / סיפור חורף, עבדה: ורד שטמפר (לצעירים)  
בחרה והקלידה: אביגיל דובני

כל הלילה ישנו הכבשים במערה שלהן - ישנו וישנו, וישנו ...  
כל הלילה שמרו הכלבים, שמרו ושמרו. אזניהם זקורות, עיניהם פקוחות והם  
קשובים לכל הצלילים, הרחשים והריחות ...

כל הלילה, כל הלילה התכרבל הרועה בשמיכת הנוצות שלו.  
התכרבל וישן, התכרבל וחלם. ועם עלות השחר, קרא התרנגול: קוקו ריקו ... 3 x  
התעורר הרועה, פקח את עיניו, בוקר חדש הגיע ...  
ניער את שמיכת הנוצות, קיפל וקיפל, גילגל וגילגל ...  
לקח את חלילו וניגן: או ... או ... או ...  
הב-הב, הב-הב ... בוקר טוב, בוקר טוב קראו גם הכלבים.  
לקח הרועה את חלילו ואת מקלו ואת כל העדר, ויצאו לדרך ...

מקל רועים ביד, מקל רועים ביד, אל המרעה נצא מיד ... 2 x  
מה-מה, מה-מה ... אל המרעה יחדיו נצא ... 2 x  
הב-הב, הב-הב ... אל המרעה נצא עכשיו ... 2 x

כשהגיעו למרעה, אכלו הכבשים, אכלו ואכלו ... כל היום אכלו ...  
והכלבים נחו ושמרו ... שמרו ונחו ...  
והרועה, ניגן להם מנגינות בחלילו ושר להם שירים.  
השמש שקעה - לקח הרועה את חלילו ואת מקלו, ואת כל העדר ויצאו לדרך,  
לשוב למערה ...

מקל רועים ביד, מקל רועים ביד, אל המערה נחזור מיד ... 2 x  
מה-מה, מה-מה ... אל המערה יחדיו נשוב ... 2 x  
הב-הב, הב-הב ... אל המערה נשוב עכשיו ... 2 x

כשהתקרבו אל פתח המערה, ראה הרועה אור גדול בוקע מפתח המערה.  
הוא חשב בליבו: מי נכנס למערה שלי?  
וקרא ברוגזה: "סורה סור רשע, זו המערה שלי ולא שלך!"  
אבל איש לא יצא מן המערה.  
אז הוא שוב קרא: "סורה סור רשע, זו המערה שלי ולא שלך!" ... 3 x

הוא החליט לראות מניין בוקע האור ...  
חרש ... חרש ... צעד, צעד ... אל המערה קרב ...  
חרש ... חרש ... צעד, צעד ... אל המערה ניגש ...  
מלא חשש ... מלא חשש ...  
וכשהגיע אל פתח המערה, ראה אישה ענייה ותינוק בזרועותיה והיא שרה לו חרש:

(שיר)

נומה נום ... ילדי יקר ...

נומה נום ... ולא יהיה לך קר ...

ראה הרועה שאין לה מיטה, ואין לה שמיכה ואין לה כסות לתינוק הפעוט.

לקח את שמיכת הנוצות שלו, פרס אותה ונתן לאישה.

עטפה האישה את התינוק ...

והנה, ראה הרועה כי המערה שלו מלאה מלאכים,

מלאכי אור, מרחפים ושרים:

(שיר)

בחשכת החורף, מפציע אור עדין

אור עדין כל כך ...

נשמור אותו היטב, את זה האור הרך.